

Gospodarski krog

Za konkurenčno in ambiciozno Slovenijo

Za konkurenčno in ambiciozno Slovenijo

Slovenija ima znanje, podjetja, ljudi in razvojni potencial, da sodi med najbolj konkurenčne in uspešne države Evrope. Toda potencial sam po sebi ne zagotavlja blaginje. Potrebujemo okolje, ki spodbuja delo, podjetnost, investicije in inovacije ter omogoča ustvarjanje večje dodane vrednosti. Danes številni kazalniki kažejo, da na teh področjih izgubljammo razvojni zagon.

V Gospodarskem krogu želimo razpravo o konkurenčnosti postaviti širše od interesov gospodarstva. Konkurenčnost ni cilj sama po sebi, temveč pogoj za višje plače, kakovostna delovna mesta, dostopno zdravstvo in šolstvo, vzdržne pokojnine ter socialno varnost. Močno gospodarstvo in kakovost življenja ljudi nista nasprotna cilja – dolgoročno enega brez drugega ni mogoče zagotavljati.

Zato podpiramo razvojno naravnane ukrepe, ki razbremenjujejo delo in podjetnost, povečujejo predvidljivost poslovnega okolja, spodbujajo investicije in inovacije ter krepijo delovno aktivnost. Interventni zakon razumemo kot prvi korak, ne kot končno rešitev. Slovenija potrebuje širši razvojni dogovor z jasno ambicijo: ustvariti več nove vrednosti in pogoje, v katerih bomo lahko kot družba živeli bolje.

Gospodarski krog povezuje 17 ključnih gospodarskih, delodajalskih in kmetijskih organizacij v Sloveniji, ki predstavljajo širok spekter podjetij, panog in poslovnih skupnosti. Je platforma sodelovanja, v okviru katere gospodarstvo oblikuje skupne poglede in konkretne predloge ter odpira prostor za odgovoren, strokoven in dolgoročen dialog o razvoju Slovenije.

Naš skupni cilj je konkurenčnejša, razvojno uspešnejša in ambicioznejša Slovenija – država, privlačna za ljudi, talente in investicije, ki svojo blaginjo gradi na delu, znanju, podjetnosti in ustvarjanju nove vrednosti.

Vsebina

Slovenija nujno potrebuje ukrepe za večjo konkurenčnost.....	4
Padec konkurenčnosti je opozorilo, ki zahteva hiter razvojni dogovor	5
Konkurenčnost podjetij mora biti interes države	5
Interventni zakon je začetek, ne končna rešitev	5
Predlogi Gospodarskega kroga:.....	6
Za več najemnih stanovanj so potrebe pravne davčne spodbude in dobra pravna zaščita	7
Znižanje DDV za nekatera osnovna živila za večjo kupno moč ljudi.....	9
Konkurenčno domače okolje ščiti potrošnike	9
Predvidljivo poslovno okolje za gospodarsko robustnost, investicije in večjo blaginjo vseh	10
Ohranitev normiranega sistema v interventnem zakonu za razvoj Slovenije	11
Intervencijski zakon prinaša več predvidljivosti pri prehodu iz zaposlitve v upokojitev	12
Nov mehanizem prenehanja delovnega razmerja	12
Možnost nadaljevanja zaposlitve ostaja odprta	12
Ravnotežje med potrebami podjetij in pravicami delavcev	12
Jasna pravila prispevajo k stabilnejšemu trgu dela	13
Razvojna kapica je nujen korak v globalni konkurenci za razvojne kadre	14
Iz družbe rok v družbo znanja.....	14
Kapico na strani izplačil že poznamo	14
Prvi korak po več kot treh desetletjih razprave.....	15
Brez nove vrednosti ni socialne države.....	15

Slovenija nujno potrebuje ukrepe za večjo konkurenčnost

V času velikih globalnih negotovosti si države po vsem svetu prizadevajo za investicije, razvoj in najboljše kadre.

Za Slovenijo je novo obdobje negotovosti velika nevarnost.

Ukrepi v interventnem zakonu prinašajo koristi za gospodarstvo in številne **neposredne prednosti za državljane.**

Slovenija nujno potrebuje ukrepe za večjo konkurenčnost

V Gospodarskem krogu spoštujemo odločitev Ustavnega sodišča glede interventnega zakona, obenem pa obžalujemo, da se s tem v časih velikih negotovosti v svetu zamikajo pomembni ukrepi, ki so nujni za konkurenčnost slovenskega gospodarstva in našo družbeno blaginjo. V času, ko se države po vsem svetu pospešeno potegujejo za investicije, razvoj in najboljše kadre, je za Slovenijo novo obdobje negotovosti velika nevarnost. Ukrepi v interventnem zakonu pa niso namenjeni zgolj izboljšanju pogojev za gospodarstvo, temveč predstavljajo tudi številne neposredne prednosti za državljane.

Interventni zakon vsebuje vrsto ukrepov, ki bi prinesli neposredne koristi prebivalcem – od nižjega DDV na osnovna živila in del energentov do spodbud za daljše ostajanje starejših na trgu dela ter drugih rešitev za bolj dinamično in razvojno naravnano gospodarstvo. Upokojencem bi odpravil obveznost plačevanja prispevka za dolgotrajno oskrbo, zaposlenim upokojencem pa omogočil prejemanje polne pokojnine tudi ob odločitvi za nadaljnje delo. Samozaposlenim in popoldanskim podjetnikom bi prinesel ugodnejšo obdavčitev ter nižje prispevke, s čimer bi spodbudil podjetnost in ohranjanje dejavnosti.

Sobodajalcem bi zagotovil bolj predvidljivo poslovno okolje z zamrznitvijo omejitev kratkoročnega turističnega oddajanja, najemnikom in najemodajalcem pa nižjo obdavčitev oddajanja stanovanj, z dodatnimi spodbudami za oddajanje mladim. Bolnikom, ki nedopustno dolgo čakajo na zdravstvene storitve, bi zakon omogočil hitrejši dostop do zdravljenja z odpravo omejitev pri delu zdravstvenih ustanov in zdravnikov.

Za razvojno najzahtevnejša delovna mesta interventni zakon predvideva razvojno kapico, s katero bi Slovenija lažje zadržala in privabila najbolj usposobljene kadre. V gospodarstvu se sicer strinjamo, da bi bilo bolj smiselno razvojno kapico postaviti nižje (npr. dvokratnik povprečne plače), da bi zajela večji potencial talentov, vendar pa predlagani ukrep razumemo zgolj kot prvi korak na poti več kot 30-letnega odločanja o uvedbi razvojne kapice, ki smo jo medtem na strani izplačil že uvedli.

Če bo do referendumu prišlo, bodo državljanke in državljani dobili priložnost odločati o tem, kakšno razvojno pot želi ubrati Slovenija. Uspešne in razvojno naravnane države, ki stremijo k družbeni blaginji, namreč nenehno iščejo zdravo ravnovesje med razvojno davčno politiko, ki spodbuja delo, podjetnost in gospodarski razvoj, ter krepitvijo socialne države. Verjamemo, da je prav iskanje tega ravnovesja ključ do dolgoročne blaginje Slovenije. Zato pričakujemo, da bo Vlada Republike Slovenije ne glede na nadaljnji potek postopka z interventnim ali drugimi zakoni čim prej sprejela razvojno naravnane ukrepe, ki bodo krepili konkurenčnost države, spodbujali delovno aktivnost ter prispevali k višji kakovosti življenja vseh prebivalcev.

Padec konkurenčnosti je opozorilo, ki zahteva hiter razvojni dogovor

Slovenija potrebuje več ambicije, več zaupanja v podjetnost in dogovor, da je uspešno gospodarstvo pogoj za blaginjo ljudi. Skupaj ustvarimo okolje za razvoj, rast in blaginjo za vse.

Padec konkurenčnosti je opozorilo, ki zahteva hiter razvojni dogovor

Slovenija je na mednarodni lestvici konkurenčnosti IMD med 70 gospodarstvi zdrsnila na najnižje 49. mesto, kar je jasen signal, da slovensko poslovno okolje izgublja razvojni zagon. Gospodarske organizacije v Sloveniji v okviru Gospodarskega kroga opozarjajo, da je to posledica kontinuirane previsoke obremenitve dela, administrativnih ovir, pomanjkanja kadrov, visokih stroškov energije, prepočasne digitalizacije in uvajanja novih tehnologij, kar zavira rast produktivnosti in več investicij. Brez hitrih in sistemskih ukrepov bo Slovenija v prihodnje težje zagotavljala kakovostna delovna mesta ter javne storitve in socialno varnost, ki temeljijo predvsem na uspešnem gospodarstvu. Gospodarski krog predlaga Vladi RS, socialnim partnerjem in širši javnosti, da pristopimo k pripravi širšega razvojnega dogovora ter k celostnemu pristopu izboljšanja poslovnega okolja v Sloveniji s ciljem dobrobiti za vse ljudi, podjetja in državo.

Konkurenčnost podjetij mora biti interes države

Močno gospodarstvo je temelj blaginje. Uspešna podjetja ustvarjajo delovna mesta, vlagajo v razvoj, proizvajajo izdelke in storitve tako doma kot na mednarodnih trgih. S tem skupaj z zaposlenimi pomembno prispevajo vire za javne storitve, kot so zdravstvo, dolgotrajna oskrba, šolstvo, infrastruktura, varnost, pokojnine in drugi javni sistemi. Zato konkurenčnost ni ozko gospodarsko vprašanje, temveč vprašanje prihodnjega razvoja Slovenije in blaginje vseh ljudi.

Podjetja se danes soočajo z več pritiski hkrati. Stroški dela rastejo hitreje od produktivnosti, investicije so pod pritiskom, izvozni trgi so negotovi, energija ostaja pomemben strošek, postopki za izvedbo projektov pa so pogosto predolgi in zapleteni. V Sloveniji se poleg tega pogoji države za poslovanje neprestano spreminjajo. V takšnem okolju podjetja težje sprejemajo razvojne odločitve, širijo proizvodnjo in ustvarjajo delovna mesta z višjo dodano vrednostjo.

Za konkurenčnost gospodarstva je ključno tudi konkurenčno in učinkovito bančno okolje. Banke so osrednji vir financiranja podjetij in posledično na stroške poslovanja in razvoja gospodarstva neposredno vplivajo tudi pogoji, v katerih poslujejo banke. Če nacionalni regulatorni okvir ne zagotavlja enakih konkurenčnih pogojev (ang. equal level playing field) v primerjavi z drugimi državami EU, to povečuje stroške poslovanja in financiranja bank, s tem pa se zmanjšuje njihovo sposobnost zagotavljanja ugodnih virov financiranja podjetjem. Posledično se višji stroški bančnega poslovanja prenašajo v dražje financiranje investicij, razvoja in internacionalizacije gospodarstva.

Gospodarski krog poudarja, da so podjetja pripravljena vlagati, zaposlovati in se prilagajati novim razmeram, vendar za to potrebujejo stabilno, predvidljivo in razvojno naravnano poslovno okolje. Če se pogoji ne izboljšajo, se povečuje tveganje za manj investicij in selitev dejavnosti v konkurenčnejša okolja.

Interventni zakon je začetek, ne končna rešitev

Sprejeti Interventni zakon za razvoj Slovenije je pokazal, da je premik v smeri tako administrativnega kot davčnega razbremenjevanja mogoč. V Gospodarskem krogu podpiramo ukrepe, ki zmanjšujejo

obremenitve podjetij in državljanov ter odpirajo prostor za razvojno usmerjene spremembe. Med pomembnejšimi rešitvami v zakonu izpostavljamo razvojno kapico na socialne prispevke, znižanje DDV na nekatera osnovna živila in začasno znižanje DDV za energente, spremembe pri obravnavi normirancev in mikro podjetnikov ter možnost nadaljnjega dela ob prejemanju polne pokojnine.

Zakon odpira vrata spremembam, za dejanski razvojni preboj Slovenije pa mora slediti druga faza s celostnim in sistematičnim oblikovanjem ukrepov z jasnim učinkom na rasti produktivnosti in dodane vrednosti, investicijah, digitalizaciji, debirokratizaciji in kadrih.

Potrebni so celostni in sistematični ukrepi z neposrednim učinkom na konkurenčnost

Predlogi Gospodarskega kroga:

- davčna razbremenitev dela in podjetij, da bodo plače lahko višje brez dodatnega pritiska na konkurenčnost;
- postopno znižanje stroškov dela, zlasti za razvojne, strokovne in visoko produktivne kadre;
- odprava nepotrebnih administrativnih ovir ter zakonodajo brez preseganja v EU določenih zahtev za nemoteno delovanje podjetij na notranjem trgu ter hitrejša in enostavnejša postopke za izvajanje investicij;
- konkurenčne in predvidljive cene energije za gospodarstvo;
- več podpore vlaganjem v raziskave, razvoj, inovacije, digitalizacijo in umetno inteligenco ter na razpisih več možnosti dostopa za vsa podjetja v primerih spodbud za izvedbo potrebnih investicij za t.i. zeleni prehod ter za večanje samooskrbe;
- nacionalni predpisi, ki vplivajo na poslovanje bank, naj zagotavljajo stroške in ostale pogoje poslovanja primerljive tistim v drugih državah EU, v podporo zagotavljanju konkurenčnih pogojev financiranja slovenskega gospodarstva in državljanov;
- hitrejša usklajevanje izobraževanja s potrebami gospodarstva ter učinkovitejše postopke vključevanje domačih in tujih kadrov.

Slovenija potrebuje več ambicije, več zaupanja v podjetnost in dogovor, da je uspešno gospodarstvo pogoj za blaginjo ljudi. Gospodarski krog zato poziva Vlado RS, socialne partnerje in širšo javnost k razvojnemu dogovoru z merljivimi cilji in jasno odgovornostjo za izvedbo.

Za več najemnih stanovanj so potrebne pravne in davčne spodbude ter dobra pravna zaščita.

Le z ugodnim in stabilnim okoljem za najemodajalce lahko povečamo ponudbo kakovostnih najemnih stanovanj, zmanjšamo pritisk na cene in zagotovimo bolj dostopno bivanje za vse.

Več najemnih stanovanj. Dostopno za vse.

Za več najemnih stanovanj so potrebe pravne davčne spodbude in dobra pravna zaščita

Gospodarski krog podpira znižanje obdavčitve dohodkov iz oddajanja nepremičnin v najem s 25 % na 15 %, za dolgoročno oddajanje mladim in mladim družinam pa na 5 %, kot izhaja iz interventnega zakona. Kar nekateri imenujejo darilo lastnikom nepremičnin, je dejansko popravek nelogičnosti v sistemu: država danes dolgoročni najem, ki ga najbolj potrebujemo, obravnava manj ugodno kot nekatere druge oblike rabe stanovanj.

Ključni problem je napačna spodbuda. Oddajanje stanovanj je bilo doslej obdavčeno s 25-odstotno stopnjo, medtem ko je kratkoročno turistično oddajanje lahko davčno nekajkrat ugodnejše, kadar se izvaja kot dejavnost z normiranimi odhodki. S tem sistem lastniku sporoča: če stanovanje usmeriš v kratkoročni najem ali ga sploh ne oddaš, boš davčno ali pravno v boljšem položaju, kot če ga oddajaš dolgoročno in prijavljeno.

Takšna ureditev nedvomno zmanjšuje najemni trg. Slovenija ima že danes premalo urejenih dolgoročnih najemov. Približno 74 % prebivalcev živi v lastniškem stanovanju, uradno najemnih pa je le okoli 9 % naseljenih stanovanj. Hkrati se ocene praznih stanovanj gibljejo od 90.000 do 170.000, pri čemer jih je več kot 20.000 v mestnih občinah. Čeprav vsa niso primerna za bivanje ali na pravih lokacijah, številke kažejo, da ostaja večinski del stanovanjskega potenciala, zlasti v mestnih občinah z največjim povpraševanjem, neizkoriščen.

Zato je nižja obdavčitev najema smiselni ukrep. Lastniku zmanjša motiv za oddajanje na črno, poveča interes za prijavo najemne pogodbe in izboljša preglednost trga. Za državo to ni izguba prihodkov, temveč poskus, da se najemna razmerja, za katera se ocenjuje, da jih je le manjši del uradno prijavljen, premaknejo iz sive cone v urejen, prijavljen in dolgoročen najem.

Stanovanjski pritisk je namreč velik. Po analizi Inštituta Razvojniki, ki se je naslonil na različne javne podatke, so se med letoma 2015 in 2024 cene stanovanjskih nepremičnin v Sloveniji zvišale za 109 %, najemnine za 74 %, plače za 59 %, inflacija pa za 31 %. To pomeni, da so se stanovanja oddaljila od kupne moči ljudi, posebej težko pridejo do prvega stanovanja mladi, prvi kupci in najemniki. To ima številne negativne družbene posledice, med izstopajočimi je tudi ta, da kar 60 % mladih med 18. in 34. letom še vedno živi pri starših, kar vpliva tudi na njihove odločitve o načrtovanju družine. Slovenija ob tem v stanovanjske nepremičnine vlaga le okoli 2,5 % BDP, kar nas uvršča med države z najnižjo stanovanjsko investicijsko intenzivnostjo v EU.

A davčni ukrep je le del nujne celovite rešitve stanovanjske problematike. Če želimo več stanovanj na trgu in to po dostopnejših cenah, je treba hkrati nasloviti dva vira ponudbe: novo gradnjo in aktivacijo praznih stanovanj.

Na aktivacijo praznih stanovanj in povečanje fonda najemniških stanovanj bi celo bolj kot ugodnejši davek učinkovala večja pravna varnost za obe strani. Lastniki se pogosto bojijo dolgih in dragih sodnih postopkov, neplačil, poškodb stanovanja in težav pri izselitvi v primeru kršitev pogodbe s strani najemnikov, zato mnogi praznih stanovanj raje niti ne oddajo. Najemniki pa se soočajo s kratkimi pogodbami, nepredvidljivimi pogoji, slabšo kakovostjo stanovanj in negotovostjo glede varščin. Zato potrebujemo standardizirane najemne pogodbe, jasna pravila glede odpovednih rokov, varščin in indeksacije najemnin, obvezno digitalno evidenco najemnih pogodb ter hitrejše postopke za tipične najemne spore.

Na strani nove ponudbe, ki bi reševala stanovanjske stiske in cenovno dostopnost stanovanj, so najni hitrejši prostorski postopki, regionalni prostorski načrti, spodbujanje gradnje večjih celovitih sosesk, zgoščevanje v urbanih območjih, javno-zasebna partnerstva, razvoj nizkoprofitnih stanovanjskih in hišnih ponudnikov, močnejše financiranje javne stanovanjske gradnje ter nujna gradnja študentskih domov in oskrbovanih stanovanj.

Sporočilo Gospodarskega kroga je zato jasno: pozdravljamo predlagano davčno razbremenitev oddajanja nepremičnin kot potreben in razumen popravek napačnih spodbud, da bi se povečala ponudba najemniških stanovanj.

Ob nižjem davku bo več najemodajalcev spodbujenih, da se iz črnega ali sivega trga preselijo med uradne najemodajalce. A še bolj kot davek bo pozitiven učinek na dolgoročni in varni najemni trg dosegla boljša pravna varnost najemodajalcev in najemnikov, kakor tudi pospešena gradnja večjih, urejenih sosesk, študentskih domov in oskrbovanih stanovanj. Tako bi povečali ponudbo stanovanj, zmanjšali sivi trg in izboljšali dostopnost stanovanj za ljudi, ki jih danes najtežje dosežejo, hkrati pa tudi učinkoviteje uporabili obstoječe premoženje.

Ob tem izražamo pričakovanje, da bo vlada tudi v prihodnje nadaljevala s podobnimi ukrepi, ki bodo spodbujali dolgoročno varčevanje in investiranje. Ustrezne davčne spodbude za različne oblike dolgoročnih naložb – od nepremičnin do vrednostnih papirjev in drugih finančnih instrumentov – bi okrepile slovenski kapitalski trg, spodbudile dolgoročno investiranje prebivalcev, povečale njihovo finančno varnost ter prispevale k razvoju gospodarstva in odpornosti družbe.

Znižanje DDV za nekatera osnovna živila za večjo kupno moč ljudi

Znižujemo davke na osnovna živila, da bodo cene nižje in dostopnejše za vse družine. Večji prihranek – večja varnost. Skupaj poskrbimo, da lahko vsakdo dostojno živi.

Znižanje DDV za nekatera osnovna živila za večjo kupno moč ljudi

Slovenija potrebuje čimprejšnjo uveljavitev ukrepov, ki bodo povečali kupno moč ljudi in razbremenili prihodke iz dela. Prioritetno bi morali uveljaviti znižanje DDV na nekatera osnovna živila z zdajšnjih 9,5 na 5 odstotkov, kar pomeni vzpostavitev primerljivih pogojev tudi v Sloveniji v primerjavi z vsemi štirimi sosednjimi državami, zmanjšanje življenjskih stroškov prebivalstva, ciljno usmerjeno pomoč gospodinjstvom z nižjimi dohodki, povečanje kupne moči prebivalcev, zmanjšanje odliva kupne moči v tujino, povečanje stabilnosti gospodarstva in prispevek k njegovemu novemu razvojnemu zagonu. Zato v Gospodarskem krogu pozivamo k čimprejšnji končni odločitvi glede dopustnosti referenduma o Zakonu o interventnih ukrepih za razvoj Slovenije (ZIURS), ki predvideva uveljavitev nižje stopnje DDV in druge ukrepe v korist naših prebivalcev in za razvoj Slovenije.

V prvi polovici letošnjega leta je kljub dvigu minimalne plače in uvedbi zimskega regresa potrošnja upadla, najbolj pri živilih. Potrošniki se na višje cene, ki so posledica tako višjih davčnih kot tudi drugih obremenitev gospodarstva v Sloveniji, odzivajo z racionalizacijo nakupov in pogostejšimi nakupi v sosednjih državah, kar zmanjšuje prihodke celotne verige ter slabi investicijski potencial in stabilnost slovenskega gospodarstva.

17 gospodarskih organizacij, povezanih v Gospodarskem krogu, podpira t. i. interventni zakon za razvoj Slovenije, ki po letih naraščajočih obremenitev in ukrepov, ki so slabili stabilnost in konkurenčnost gospodarstva ter kupno moč prebivalstva, prinaša nujen preobrat. Kljub temu da so se po podatkih Eurostata stroški dela v Sloveniji od leta 2022 do leta 2025 povečali za 28,6 %, kar je bistveno več kot v povprečju EU, kjer je rast znašala 15,6 %, se Slovenija po kazalniku BDP na prebivalca v standardih kupne moči ni približala povprečju EU. Ta je v letu 2025 znašal 90 % povprečja EU, enako kot v letu 2022. To potrjuje, da samo višanje stroškov dela, brez spremljajočega dviga produktivnosti dela, ne prinaša dodatnega razvojnega zagona in stabilnosti, kar bi zviševalo tudi kupno moč. Znižanje DDV na nekatera osnovna živila z zdajšnjih 9,5 na 5 odstotkov je eden izmed pomembnejših sistemskih korakov, saj osnovna živila predstavljajo največji delež v potrošniški košarici gospodinjstev z nižjimi in srednjimi dohodki, posredno pa se bo zaradi določenih prihrankov pri hrani spodbudila tudi potrošnja drugih dobrin, kar lahko pozitivno vpliva na gospodarstvo.

Uveljavitev 5-odstotne stopnje DDV bi torej neposredno okrepila kupno moč najširšega kroga prebivalstva in povečala zaupanje v ekonomsko politiko države. Pozitivne učinke podobnih ukrepov dokazuje sosednja Avstrija, ki je s 1. julijem trajno znižala DDV na izbrana osnovna živila z 10 na 4,9 odstotka, ukrep pa oblikovala kot trajno, razvojno in investicijsko usmerjeno rešitev v dialogu vlade in gospodarstva.

Konkurenčno domače okolje ščiti potrošnike

Slovenija ima z interventnim zakonom priložnost, da sprejme primerljivo rešitev za temeljne prehranske proizvode (kruh, moka, testenine, osnovno meso, mlečni izdelki, jajca, sveže sadje in zelenjava, maslo, sončnično olje, sladkor ter zdravstveno prilagojena živila), kot jo poznajo vse štiri sosednje države.

Razumljivo je, da se med ljudmi pojavljajo pomisleki, ali se bo znižanje DDV dejansko odrazilo v nižjih cenah za potrošnike oziroma v njihovih denarnicah. Ta bojazen je odveč, saj je slovenski trg živil izrazito konkurenčen, trgovske verige in njihovi dobavitelji si nenehno konkurirajo za kupce, zato si nihče ne more privoščiti, da bi davčno razbremenitev preprosto obdržal zase. Kdor prvi zniža cene, pridobi konkurenčno prednost in kupce. To je temeljna logika delovanja konkurenčnega trga, ki je v korist potrošnikov. Dodatno zaupanje v učinkovitost ukrepa krepijo tudi obstoječi nadzorni mehanizmi, ki spremljajo, ali se znižanje DDV dejansko prenese v končne maloprodajne cene.

Poleg Avstrije imajo primerljivo, 4- do 5-odstotno obdavčitev osnovnih živil tudi Italija, Hrvaška in Madžarska. Če bo Slovenija še naprej vztrajala pri 9,5-odstotni stopnji, bo to domačim proizvajalcem, dobaviteljem in trgovcem otežilo doseganje konkurenčnosti, kupna moč pa se bo še naprej prelivala k sosedom, pri čemer bo v težavah tudi državni proračun z manjšim obsegom pobranih davkov.

Predvidljivo poslovno okolje za gospodarsko robustnost, investicije in večjo blaginjo vseh

Znižanje DDV na nekatera osnovna živila v Gospodarskem krogu razumemo kot del širšega paketa ukrepov za razbremenitev, ki poleg DDV vključujejo tudi razbremenitev dela in prispevkov ter zmanjšanje administrativnih bremen. Stroški dela v Sloveniji že dalj časa rastejo hitreje od produktivnosti, kar slabi konkurenčnost in odvrača naložbe, zato so razbremenitveni ukrepi nujni za ohranjanje delovnih mest in privlačnosti Slovenije kot stabilne investicijske destinacije.

Jasen, predvidljiv in z neposredno soseščino primerljiv davčni okvir pa ima še druge pomembne učinke: podjetjem omogoča samozavestno načrtovanje investicij, zaposlovanje, digitalno transformacijo in internacionalizacijo, v državi pa spodbuja kakovosten socialni dialog. V Gospodarskem krogu podpiramo in si želimo, da bi ukrepi iz Zakona o interventnih ukrepih za razvoj Slovenije (ZIURS) čim prej zaživel, saj vsako odlašanje pomeni tudi naše izgubljene razvojne priložnosti. Zato pozivamo k čimprejšnji končni odločitvi glede dopustnosti referendumu o zakonu. Ključno je, da se čim prej zagotovi jasnost glede nadaljnjih postopkov in časovnica njegove dejanske uveljavitve.

Ohranitev normiranega sistema v interventnem zakonu za razvoj Slovenije

Predvidljivost, enostavnost in pravičnost normiranega sistema so ključni za podjetnike, samozaposlene in gospodarstvo. Ohranimo tisto, kar deluje – za več poguma, več rasti in več priložnosti za vse.

Ohranitev normiranega sistema v interventnem zakonu za razvoj Slovenije

Gospodarski krog pozdravlja rešitev, ki ohranja sistem normirancev v okviru interventnega zakona za razvoj Slovenije. Gre za pomemben signal, da država prepoznava vlogo malih podjetnikov, obrtnikov in samozaposlenih pri ustvarjanju gospodarske rasti in novih delovnih mest. Zato v luči odločitve Ustavnega sodišča RS o dopustnosti referendumu o interventnem zakonu izpostavlja pričakovanje, da bodo državljani na morebitnem referendumu prepoznali pozitivne rešitve zakona, ki prinašajo administrativno enostavnejše, preglednejše in cenejše poslovanje in pravičnejšo obdavčitev malih podjetnikov, obrtnikov in samozaposlenih.

V Gospodarskem krogu poudarjamo, da mora biti davčni sistem predvidljiv, stabilen in mednarodno konkurenčen. Pogoste in nenadne spremembe davčne zakonodaje povečujejo negotovost, zavirajo investicije ter podjetnikom otežujejo dolgoročno načrtovanje poslovanja. Ohranjanje normiranega sistema oziroma rešitev v interventnem zakonu, ki zvišuje mejo za vstop v sistem predstavlja pomemben korak k večji stabilnosti poslovnega okolja. V preteklosti smo bili večkrat priča spreminjanju pravil celo večkrat v istem letu. Podjetniki potrebujejo jasna in dolgoročno veljavna pravila, na podlagi katerih lahko načrtujejo prihodnje aktivnosti, vlaganja in zaposlovanje.

Ob tem želimo poudariti, da normirani sistem ni davčna ugodnost, namenjena izbranim posameznikom, temveč administrativno poenostavljen način obdavčitve, ki zmanjšuje birokracijo in stroške poslovanja.

Njegov ključni namen je zmanjševanje birokracije, administrativnih obremenitev in stroškov poslovanja, predvsem pri manjših gospodarskih subjektih. Velika večina normirancev ustvarja pošteno dodano vrednost, redno plačuje davke in prispevke ter pomembno prispeva k razvoju lokalnih skupnosti in celotnega gospodarstva.

V javnosti se pogosto ustvarja vtis, da so normiranci davčno privilegirani, vendar takšne posplošitve ne odražajo dejanskega stanja. Pri normiranem sistemu je davčna osnova določena pavšalno na podlagi zakonsko predpisanih normiranih odhodkov, zato številni normiranci izkazujejo bistveno višjo davčno osnovo, kot bi jo imeli samostojni podjetniki z dejanskimi odhodki, ki vodijo poslovne knjige.

V praksi to pomeni, da normiranci v številnih primerih plačujejo davek od višjega dela svojih prihodkov, kot bi ga ob obdavčitvi po dejanskih stroških. Normiranega sistema zato ni mogoče obravnavati zgolj kot davčno ugodnejše oblike poslovanja, temveč predvsem kot administrativno enostavnejši in preglednejši.

V Gospodarskem krogu pričakujemo, da se bodo ohranile rešitve, ki zagotavljajo stabilno, pregledno in razvojno naravnano davčno okolje. Le s predvidljivimi pogoji poslovanja bo mogoče ohraniti podjetniško pobudo, spodbujati nova vlaganja in zaposlovanje ter zagotoviti dolgoročno in trajnostno gospodarsko rast Slovenije.

Intervencijski zakon prinaša več predvidljivosti pri prehodu iz zaposlitve v upokožitev

Jasnejša pravila in stabilno okolje za načrtovanje prihodnosti – za vsakega zaposlenega in za celotno gospodarstvo.

Skupaj gradimo zaupanje in spodbujamo odgovorne odločitve.

Intervencijski zakon prinaša več predvidljivosti pri prehodu iz zaposlitve v upokožitev

Slovenija se sooča s staranjem prebivalstva in pomanjkanjem kadrov, zato postaja urejanje prehoda iz aktivne zaposlitve v upokožitev vse pomembnejše tako za delavce kot za delodajalce. Pri tem je ključno, da so pravila jasna, predvidljiva in omogočajo pravočasno načrtovanje tako na ravni posameznika kot podjetja. Zato v Gospodarskem krogu podpiramo rešitev v Zakonu o interventnih ukrepih za razvoj Slovenije (ZIURS), ki predvideva predvidljiv prehod iz zaposlitve v upokožitev.

Nov mehanizem prenehanja delovnega razmerja

Interventni zakon za razvoj Slovenije (ZIURS) z novim 119.a členom Zakona o delovnih razmerjih uvaja poseben mehanizem prenehanja pogodbe o zaposlitvi ob izpolnitvi pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine.

Ureditev prinaša večjo pravno predvidljivost, saj določa, da pogodba o zaposlitvi ob nastopu zakonsko določenih pogojev preneha veljati po samem zakonu. S tem se vzpostavlja jasen okvir za zaključek delovnega razmerja, ki je vnaprej znan obema pogodbenima strankama.

Možnost nadaljevanja zaposlitve ostaja odprta

Nova ureditev hkrati ohranja možnost, da delavec tudi po izpolnitvi pogojev za starostno pokojnino nadaljuje z delom. Delavec lahko najkasneje 90 dni pred predvidenim prenehanjem pogodbe pisno predlaga nadaljevanje delovnega razmerja.

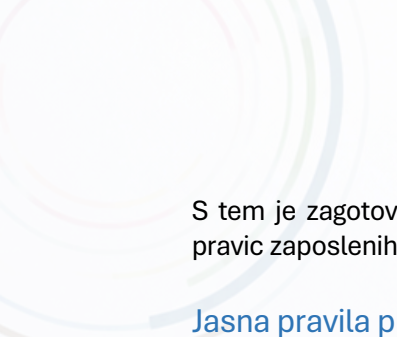
Takšna rešitev spodbuja pravočasno komunikacijo med delavcem in delodajalcem ter preprečuje negotovost glede nadaljnjega statusa zaposlenega.

Predvsem pa taka rešitev rešuje vsaj del naraščajočega problema staranja prebivalstva in s tem tudi pomanjkanja delovne sile. Motivacija, da tisti, ki hočejo, nadaljujejo z delom, bo mimo prisile vsaj deloma ublažila pomanjkanje in vsaj deloma zmanjšala potrebo po zaposlovanju tujcev.

Ravnotežje med potrebami podjetij in pravicami delavcev

17 gospodarskih organizacij, povezanih v Gospodarskem krogu, podpira interventni zakon za razvoj Slovenije. V Gospodarskem krogu ocenjujemo, da nova ureditev prinaša večjo urejenost prehoda v upokožitev in omogoča boljše kadrovske načrtovanje. Delodajalci lahko pravočasneje načrtujejo prenose znanja, nasledstva in potrebe po novih zaposlitvah, delavci pa imajo jasno določeno možnost, da predlagajo nadaljevanje zaposlitve.

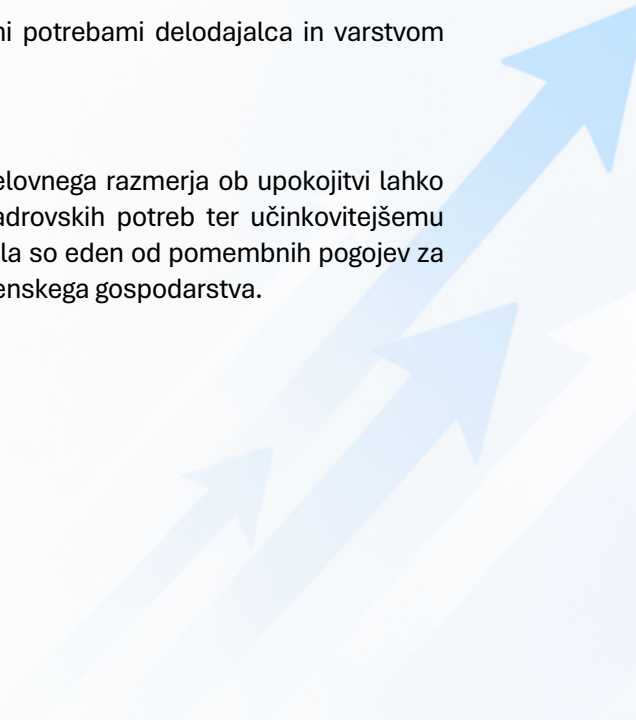
Pomembno je tudi, da zakon delavcu zagotavlja sodno varstvo. Če delodajalec predlog za nadaljevanje delovnega razmerja zavrne, lahko delavec v roku 30 dni od prejema odgovora uveljavlja sodno varstvo.

S tem je zagotovljeno ustrezno ravnotežje med organizacijskimi potrebami delodajalca in varstvom pravic zaposlenih.

Jasna pravila prispevajo k stabilnejšemu trgu dela

Predvidljiva ureditev prenehanja in morebitnega nadaljevanja delovnega razmerja ob upokojitvi lahko prispeva k večji stabilnosti trga dela, boljšemu načrtovanju kadrovskih potreb ter učinkovitejšemu prenosu znanja med generacijami. Prav jasna in enostavna pravila so eden od pomembnih pogojev za učinkovito delovanje trga dela in dolgoročno konkurenčnost slovenskega gospodarstva.

Razvojna kapica je nujen korak v globalni konkurenci za razvojne kadre

Za napredek Slovenije potrebujemo izbor orodij, ki spodbujajo rast, privabljajo vrhunske strokovnjake in omogočajo razvoj prihodnosti. Z razvojnimi spodbudami gradimo uspešno in konkurenčno Slovenijo.

Razvojna kapica je nujen korak v globalni konkurenci za razvojne kadre

V Gospodarskem krogu razvojno kapico, ki jo uvaja Zakon o interventnih ukrepih za razvoj Slovenije (ZIURS), razumemo kot pomemben in dolgo pričakovan razvojni ukrep. Slovenija ima po mednarodnih primerjavah eno najvišjih obremenitev dela in je med redkimi državami Evropske unije brez zgornje meje za obračun socialnih prispevkov. Razvojna kapica prinaša rešitev za razvojno najzahtevnejša delovna mesta – inženirje, raziskovalce, razvojne strokovnjake, strokovnjake za umetno inteligenco, digitalizacijo, farmacijo in druge profile z visoko dodano vrednostjo. Prav za te ljudi Slovenija tekmuje na globalnem trgu talentov, obenem pa gre za zaposlene, ki zaradi svojih visokih prihodkov največ prispevajo v javne blagajne. Zato v Gospodarskem krogu pozivamo, da razvojna kapica zaživi in da ji sledijo nadaljnji razvojno naravnani ukrepi.

Iz družbe rok v družbo znanja

Slovenija v globalni konkurenci danes ne tekmuje več s poceni delovno silo, temveč z državami, ki znajo ustvariti okolje za najboljše talente in za razvojne oddelke podjetij. Če želijo slovenska podjetja vrhunskim strokovnjakom ponuditi konkurenčno neto plačo, jih to stane bistveno več kot primerljiva podjetja v Avstriji, Nemčiji ali na Hrvaškem. V sodobnem gospodarstvu se investitorji ne odločajo zgolj glede na višino plač, temveč predvsem glede na skupni strošek dela, dostopnost kadrov in predvidljivost poslovnega okolja.

Posledice so vidne v praksi: najboljši kadri odhajajo ali v Slovenijo sploh ne pridejo, razvojni in vodstveni oddelki se selijo v bližnjo sosesčino, investicije pa iščejo prijaznejša okolja.

Gre za omejen, a razvojno ključen krog ljudi. Postavljeno mejo razvojne kapice pri 7.500 evrih presega približno 13 tisoč posameznikov – podatek, ki bolj kot o njih pove o tem, kako maloštevilna so v Sloveniji delovna mesta z najvišjo dodano vrednostjo in kako nujno je, da jih ustvarimo več. Cilj razvojne kapice ni ugodnost za obstoječih 13 tisoč zaposlenih, temveč ustvarjanje pogojev, da bo takšnih delovnih mest v Sloveniji bistveno več.

Kapico na strani izplačil že poznamo

Pokojnine, bolniška nadomestila in starševska nadomestila imajo zgornje meje, vplačila prispevkov pa ostajajo neomejena. Takšna ureditev pomeni, da je zgornja meja pravic določena, zgornje meje obveznosti pa ni. Posameznik torej v sistem vplača bistveno več, kot lahko iz njega kadar koli prejme. Del te razlike je razumljiv izraz solidarnosti, o kateri obstaja širok družbeni dogovor. Smiselno pa se je vprašati, kje je meja, pri kateri z neomejenimi obremenitvami začnemo zavirati prav tisto delovno aktivnost, ustvarjanje nove vrednosti in razvoj, ki socialno državo dolgoročno financirajo. Razvojno kapico poznata tudi Avstrija in Nemčija, ki sodita med najuspešnejše socialne države v Evropi.

Razvojna kapica je torej ukrep, ki skuša vzpostaviti boljše ravnovesje med solidarnostjo in konkurenčnostjo. Razvite evropske države zato nenehno prilagajajo davčne sisteme, da lahko hkrati ohranjajo močno socialno državo in ostajajo privlačne za delo, podjetništvo ter investicije.

Prvi korak po več kot treh desetletjih razprave

V gospodarstvu ocenjujemo, da bi bilo razvojno kapico smiselno postaviti nižje – na primer pri dvakratniku povprečne plače – da bi zajela širši krog razvojnih kadrov in imela močnejši učinek na konkurenčnost. Sprejeto rešitev v ZIURS zato razumemo kot prvi korak po več kot 30 letih odlašanja, ne kot dokončno rešitev.

Gospodarski krog za zdaj predlagane razvojne kapice ne razume kot cilja, temveč kot začetek širše reforme davčnega in poslovnega okolja. ZIURS je pokazal, da je premik v smeri davčnega in administrativnega razbremenjevanja mogoč, za dejanski razvojni preboj pa mora slediti druga faza s celostnimi ukrepi na področjih produktivnosti, investicij, digitalizacije, debirokratizacije, razvoja kadrov in učinkovitejšega poslovnega okolja.

Brez nove vrednosti ni socialne države

Države z razvito socialno državo praviloma niso države z najvišjimi davčnimi obremenitvami dela, temveč države z visoko produktivnostjo, močnim gospodarstvom in velikim številom dobro plačanih delovnih mest. Prav ta ustvarjajo javne prihodke, iz katerih se financirajo zdravstvo, šolstvo, pokojnine, socialna varnost in druge javne storitve.

Stroški dela v Sloveniji že več let rastejo hitreje od produktivnosti. Posledično podjetja vse težje ohranjajo mednarodno konkurenčnost, vlaganja v razvoj pa postajajo dražja. Dolgoročno to zmanjšuje privlačnost Slovenije za nove investicije in ustvarjanje delovnih mest z visoko dodano vrednostjo. Kljub občutnemu zvišanju stroškov dela se evropskemu povprečju razvitosti v zadnjih letih ne približujemo. Na lestvici konkurenčnosti IMD je Slovenija letos med 70 gospodarstvi zdrsnila na 49. mesto.

V Gospodarskem krogu zato pričakujemo, da bo Vlada Republike Slovenije ne glede na nadaljnji zakonodajni postopek zagotovila uveljavitev razvojne kapice ter nadaljevala pripravo razvojno usmerjenih reform. Slovenija potrebuje davčno in poslovno okolje, ki spodbuja delo, inovacije, investicije in ustvarjanje delovnih mest z visoko dodano vrednostjo. Le tako bomo lahko dolgoročno zagotavljali višje plače, kakovostne javne storitve in socialno državo, ki bo vzdržna tudi v razmerah starajoče se družbe.